

Summary

This work is a study of the institution of the Senate, its role and meaning in the political systems of the Latin civilization from the point of view of political philosophy. This extremely broad issue was analyzed on the example of Polish political culture. The work was divided into three parts. The first part: Sources and inspirations is devoted to ancient thought, which had a huge impact on the formation of Polish political institutions, as well as on the political thought of Poles. The work analyzed the works of Plato, Aristotle and Cicero, as well as the history of the Athenian Areopagus, the Spartan Gerousia and the Roman Senate. Part II - The Senate and Polish political culture (from the Piast Empire to post-partition Poland) looks at Poland (from a political and cultural perspective) over the centuries. The part consists of three chapters. The works of Master Wincenty Kadłubek, Wawrzyniec Goślicki and Stanisław Staszic were analyzed. Part III – The Polish Senate in the times of constitutionalism consists of two chapters. Chapter VII is devoted to the work of August Cieszkowski – *O izbie wyższej i arystokracji w naszych czasach* ('About the Upper House and aristocracy in our times'). Chapter VIII is an analysis of the institutional role of the Senate on the basis of four Polish constitutions: May 3 (1791), March (1921), April (1935) and the current one (1997).

Streszczenie

Niniejsza praca stanowi studium na temat instytucji, jaką jest senat, jego roli i sensu w ustrojach państw cywilizacji łacińskiej z punktu widzenia filozofii polityki. Niezwykle szerokie zagadnienie zostało przeanalizowane na przykładzie polskiej kultury politycznej. Praca została podzielona na trzy części. Pierwsza część: *Źródła i inspiracje*, poświęcona jest starożytnej myśli, która wywarła ogromny wpływ na kształtowanie się polskich instytucji politycznych, jak i na myśl polityczną Polaków. W pracy przeanalizowano dzieła Platona, Arystotelesa i Cyncerona, a także historię ateńskiego areopagu, spartańskiej geruzji i rzymskiego senatu. Część II – *Senat a polska kultura polityczna (od Państwa Piastów do Polski porzobiorowej)* przygląda się Polsce (pod kątem politycznym i kulturowym) na przestrzeni wieków. Część składa się z trzech rozdziałów. Przeanalizowano dzieła Mistrza Wincentego Kadłubka, Wawrzyńca Goślickiego i Stanisława Staszica. Część III – *Polski Senat w czasach konstytucjonalizmu* składa się z dwóch rozdziałów. Rozdział VII poświęcony jest pracy Augusta Cieszkowskiego – *O izbie wyższej i arystokracji w naszych czasach*. Rozdział VIII stanowi analizę instytucjonalnej roli senatu na podstawie czterech polskich konstytucji: 3 maja (1791), marcowej (1921), kwietniowej (1935) i obecnej (1997).